

Česká společnost entomologická Czech Entomological Society

✉ Viničná 7, CZ-128 00 Praha 2

☎ +420 224923535

IČO: 444693

klapagenda@centrum.cz

AOPK ČR

Správa CHKO Labské pískovce

Teplická 424/69

405 02 Děčín

Česká společnost entomologická, se sídlem Viničná 7, 128 00 Praha 2, na základě Vašeho dopisu z 6.2.2009, č.j. 02515/LP/2009/AOPK, spisová značka S/02515/LP/2009/AOPK, věc „Žádost o vyjádření k distribuci a ohrožení střevlíka *Carabus auratus* na území České republiky“ v souvislosti se zamýšlenou akcí „CPI Park Žďárek“ v k.ú. Knínice u obcí Libouchec a Žďár u Velkého Chvojna, která byla Vámi osobně doručena a také projednána dne 7.2.2009 na jednání odborné skupiny Carabidologické sekce ČSE, sděluje:

Střevlík *Carabus (Autocarabus) auratus* Linné, 1761 byl v době přípravy Červeného seznamu ohrožených druhů bezobratlých České republiky (FARKAČ, KRÁL & ŠKORPÍK 2005) zařazen do kategorie VU (zranitelný taxon), jelikož na základě širokých znalostí a historických údajů odpovídal této kategorii dle pravidel IUCN o aktuální kategorizaci ohroženosti.

Ačkoliv vyhláška MŽP ČR 395/1992 Sb. není v řadě případů zcela aktuálním odrazem nutnosti ochrany některých taxonů (17 druhů uvedených ve vyhlášce je již v ČR vyhubeno a naopak 11 konkrétních druhů je velmi početných a široce rozšířených), je v případě situace druhu *C. auratus* zcela výjimečná a zařazení do kategorie kriticky ohrožených druhů v rámci vyhlášky bylo v roce jejího vydání značně prozřetelné.

Dle práce (MORAVEC J., MORAVEC P. & VONIČKA P. in press: Rozšíření střevlíka zlatitého – *Carabus auratus* (Coleoptera: Carabidae) na území České republiky) se tento druh historicky vyskytoval také na území dnešního Karlovarského kraje a na svém jihovýchodním okraji souvislého rozšíření zasahoval až do středních Čech. Analýzou dostupných historických a recentních dat (autoritou v tomto oboru je právě carabidologická sekce ČSE) byla jednoznačně prokázána restrikce areálu rozšíření druhu v Čechách v období posledních ca 100 let. Druh v této době vyhynul minimálně na Karlovarsku, Teplicku, Mostecku, v Milešovském Středohoří, na Litoměřicku, Dokesku, Mnichovohradištsku a Mladoboleslavsku, což představuje celkem 13 čtverců síťového mapování fauny a zmenšení areálu téměř o třetinu (!) původní rozlohy. Recentní výskyt je soustředěn pouze do 22 čtverců síťového mapování fauny, především v Libereckém a Ústeckém kraji. Obdobný ústup z řady lokalit a varovné signály potvrzují i data ze sousedního Saska (GEBERT 2006 a osobní sdělení).

Stejně jako většina našich druhů tohoto rodu vyznačuje se i *C. auratus* zcela specifickou individuální i zeměpisnou variabilitou a především úzkou vazbou na typ obývaného prostředí. Celkově jsou tyto shrnující vlastnosti dány jeho malou vagilitou, jenž souvisí s neschopností letu (obtížná migrace) a tím také silné vazby na určitý typ biotopu a geografickou polohu. Přežití tohoto druhu do současnosti se odvíjí v ČR od jeho (nízké) adaptability a možnosti obsazení sekundárních biotopů – především kulturní stepy (louky, okraje polí, apod.). Původně stepní druh byl vystaven vysokému úbytku původních biotopů vlivem zalesnění, melioracemi, zástavbou, ruderalizací, chemizací apod. Po obsazení vhodných nik v kulturní

krajinně populace nejen tohoto druhu čelily dalším disturbancím v podobě nadměrného využití hnojiv a pesticidů v zemědělství, na které jako predátor doplácel v první řadě.

Ohrožení *C. auratus* na území České republiky je navíc značně komplikováno jeho okrajovým výskytem (východní hranice) vzhledem k celkovému areálu jeho výskytu (LÖBL & SMETANA 2003). Zdejší populace jsou v přímém vlivu limitujících faktorů (především klimatických a geograficky morfologických). Spojením těchto přirozených limitů s antropogenními vlivy, které v minulosti ale i v současnosti volnou krajinu velkoplošně likvidovaly a likvidují výstavbou všemožných nepřekonatelných bariér např. fragmentací silničními komunikacemi, zapříčinily přímou likvidaci populací nebo izolaci drobných populací, které rychle bez možnosti výměny genetické informace s původním areálem výskytu již nenávratně zanikly.

Vzhledem k tendencím využití volné krajiny, kde se vyskytují okrajové populace tohoto výjimečného druhu, záměry podobnými „CPI Park Žďárek“ v kombinaci s realizovanými či dalšími plánovanými liniovými i plošnými stavbami (např. dálnice D8, nový silniční přivaděč od Strážek, dále dálniční přivaděč z Děčína či obchodní centrum Knínice v bezprostřední blízkosti) a dalšími podobnými záměry, je zmenšování areálu *Carabus auratus* v ČR tedy zcela nevyhnutelné a vliv na tento druh jako velmi významný.

Závěr:

V souvislosti se zvláštní ochranou tohoto kriticky ohroženého druhu, střevlíka zlatitého (*Carabus auratus*), a v souvislosti s výše uvedeným komentářem k jeho současnému výskytu v ČR je zmenšování jeho areálu výskytu a omezování jeho populací naprosto neobhájitelné a tedy nepřijatelné a proto doporučujeme nezbytnou výjimku ze zákona v žádném případě neudělit.

V souvislosti s ochranou biodiverzity, která je podle Stanov ČSE i podle MŽP prioritním úkolem dnešní doby, bylo výše uvedené stanovisko zpracováno i v kontextu s §18 Vyhlášky 114/92 Sb. v platném znění (Biologické hodnocení).

Doc. Dr. Jan Farkač, CSc.
předseda Carabidologické sekce České společnosti entomologické
vědecký tajemník České společnosti entomologické

Kontakt na zpracovatele:

Doc. Dr. Jan Farkač, CSc.

držitel autorizace k provádění biologického hodnocení
podle §45i zákona č. 114/1992 Sb.,
ve znění §67 zákona 218/2004 Sb.

Fakulta lesnická a dřevařská

Česká zemědělská univerzita

Kamýcká 129

165 21 Praha 6 – Suchbátka

☎ +420 723 104 808

E-mail: farkac@fld.czu.cz